

Nr 75.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående understöd åt vissa förutvarande anställningshavare vid Karlskrona kustartilleriregementes tvättinrättning; given Stockholms slott den 7 februari 1930.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Harald Malmberg.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 7 februari 1930.

Närvarande:

Statsministern LINDMAN, ministern för utrikes ärendena TRYGGER, statsråden LÜBECK, BESKOW, LUNDAV, BORELL, VON STEYERN, MALMBERG, LINDSKOG, BISSMARK, JOHANSSON, DAHL.

Departementschefen, statsrådet Malmberg anför:

I kungörelsen den 15 januari 1926 (nr 10) angående förtidspension och avskedsersättning åt vissa övertaliga civila löntagare vid armén och marinen förordnas, att till de civila löntagare vid armén samt de månads- och daglönare och med dem jämställda löntagare vid marinen, vilka till följd av den under år 1925 beslutade nya försvarsorganisationen bliva övertaliga och på den grund erhålla avsked från sin anställning vid försvars-

väsendet utan att i samband med avskedet erhålla annan likvärdig anställning vid försvarsväsendet eller eljest i statens tjänst, skall i den omfattning och enligt de grunder, som stadgas i kungörelsen, utgå förtidspension eller avskedsersättning.

Före genomförandet av 1925 års försvarsorganisation fanns vid Karlskrona kustartilleriregemente en tvättinrättning. Vid denna var anställd en förestånderska, som av kronan erhöll ersättning för det utförda arbetet enligt styckeverkstaxa. Förestånderskan anställde i sin tur tvätterskor på de villkor, varom hon överenskom med dessa arbeterskor. 1925 års omorganisation medförde, att ifrågavarande tvättinrättning nedlades med utgången av år 1928 och att sådana arbeten, som dittills utförts å den samma, överflyttades till flottans tvättinrättning.

Uti skrivelse till Kungl. Maj:t den 11 juli 1929 har marinförvaltningen gjort framställning om beredande av pension åt förra förestånderskan vid nyssnämnda tvättinrättning Matilda Holmkvist, född Thunberg, samt tilldelande av avskedsersättning åt förra arbeterskorna vid samma tvättinrättning Elsa Maria Holmkvist, Gerda Charlotta Abrahamsson, Sigrid Matilda Lindstedt, Hanna Emelie Abrahamsson, född Lindstedt, Maria Söderström, född Åkesson, och Gerda Olsson.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

beträffande *Matilda Holmkvist*, att hon, som är född den 18 mars 1862, varit anställd såsom förestånderska vid Karlskrona kustartilleriregementes tvättinrättning under tiden 1 september 1908—31 december 1928, alltså i omkring 20 år;

beträffande *Elsa Maria Holmkvist*, att hon, som är född den 23 november 1898, varit anställd såsom mangelbiträde vid Karlskrona kustartilleriregementes tvättinrättning under tiden 1 maj 1914—31 december 1928, alltså i omkring 14 $\frac{1}{2}$ år; samt att hon lider av kronisk recidiverande tarmkatarr och recidiverande ledgångsreumatism samt allmän svaghet, varför hennes arbetsförmåga är väsentligt nedsatt;

beträffande *Gerda Charlotta Abrahamsson*, att hon, som är född den 3 januari 1885, varit anställd såsom tvätterska vid Karlskrona kustartilleriregementes tvättinrättning under tiden 1 augusti 1914—31 december 1928, alltså i omkring 14 $\frac{1}{2}$ år; samt att hennes arbetsförmåga för närvarande på grund av astma med kronisk luftrörskatarr är nedsatt till hälften och att avsevärd förbättring icke är sannolik;

beträffande *Lindstedt*, att hon, som är född den 23 juni 1880, varit anställd såsom tvätterska vid Karlskrona kustartilleriregementes tvättinrättning under tiden 10 maj 1921—31 december 1928, alltså i omkring 7 $\frac{1}{2}$ år; samt att hennes arbetsförmåga på grund av nervöst hjärtfel är nedsatt med en tredjedel;

beträffande *Hanna Emelie Abrahamsson*, att hon, som är född den 1 december 1873, varit anställd såsom tvätterska vid Karlskrona kustartil-

leriregementes tvättinrättning under tiden 13 september 1922—31 december 1928, alltså i omkring 6 år; samt att hon lider av ledgångsreumatism, på grund varav hennes arbetsförmåga är i väsentlig grad nedsatt;

beträffande *Söderström*, att hon, som är född den 30 september 1870, varit anställd såsom tvätterska vid Karlskrona kustartilleriregementes tvättinrättning under tiden 1 juni 1923—31 december 1928, alltså i omkring 5 $\frac{1}{2}$ år; samt att hennes arbetsförmåga är nedsatt på grund av ledgångsreumatism med förändringar i fingerlederna; samt

beträffande *Olsson*, att hon, som är född den 2 mars 1882, varit anställd såsom tvätterska vid Karlskrona kustartilleriregementes tvättinrättning under tiden 1 januari 1924—31 december 1928, alltså i 5 år; samt att hon lider av magsjukdom och allmän kraftnedsättning, på grund varav hennes arbetsförmåga är i väsentlig grad nedsatt.

I sin förenämnda skrivelse till Kungl. Maj:t har *marinförvaltningen* i ärendet anført, att sedan ämbetsverket ansett sig böra till statskontoret hänskjuta frågan, huruvida åt tvättförestånderskan Holmkvist, vilken med avseende å ålder och anställningstid ensam uppfyllde villkoren för förtidspension, kunde beredas dylik pension, hade statskontoret i skrivelse den 10 maj 1929 meddelat, att då förestånderskan på entreprenad utfört arbete åt tvättinrättningen och alltså icke kunde anses hava varit löntagare, statskontoret funnit sig förhindrat tillerkänna henne förtidspension. *Marinförvaltningen* funne emellertid avlöningsformen icke böra utgöra tillräckligt skäl för att ifrågavarande personal, vilken utfört arbete, som eljest plägade handhas av direkt statsanställda befattningshavare, skulle komma i sämre ställning än sådana vid ett avskedande på grund av omorganisation av en verksamhetsgren. I enlighet med denna åsikt hade marinförvaltningen tidigare i skrivelse den 16 februari 1928 hemställt om proposition till riksdagen angående pension eller avskedersättning åt viss personal i liknande ställning som den, varom nu vore fråga, nämligen förutvarande mästare och arbetare vid Karlskrona kustartilleriregementes beklädnadsverkstäder, som nedlagts vid genomförandet av 1925 års försvarsorganisation. Sedan Kungl. Maj:t framlagt förslag i ämnet i propositionen nr 104 till 1929 års riksdag, hade riksdagen i skrivelse nr 215 punkt 36 medgivit pensioner åt personalen. Den ende, för vilken avskedersättning föreslagits, hade avlidit innan riksdagen fattat beslut i frågan. Vidare ville marinförvaltningen erinra om att 1929 års riksdag i skrivelse nr 215 punkt 49 medgivit pensioner åt förra sömmerskorna vid Vaxholms kustartilleriregementes skräddarverkstad Matilda Sofia Mattsson och Ottilia Alexandra Josefina Nilsson, vilket beslut inneburit, att dessa, som före den 1 juli 1919 arbetat såsom sömmerskor hos av regementet antagen entreprenör men därefter varit direkt anställda vid regementet, fått tillgodoräkna även förstnämnda tid. Av förestånderskan och tvätterskorna vid Karlskrona kustartilleriregementes tvättinrättning torde med hänsyn

till ålder och tjänstetid endast förestånderskan kunna ifrågakomma till pension. För tvätterskorna ämnade marinförvaltningen föreslå avskedsersättning.

Tvättförestånderskans arbetsförtjänst för månad hade under år 1928 utgjort 300 kronor, eller för helt år 3,600 kronor. Därest 1926 års kungörelse om förtidspension och avskedsersättning varit tillämplig å henne, syntes hon böra hava hänförs till grupp III i kungörelsen och alltså varit berättigad till pension å 600 kronor, vartill skulle hava kommit pensionsstillägg och pensionsförhöjning. Sammanlagda pensionsförmånerna skulle hava uppgått till 924 kronor för år. För tvätterskorna hade lönen under år 1928 utgjort 110 kronor i månaden och för hela året alltså 1,320 kronor. Om de varit berättigade till avskedsersättningar, skulle dessa hava uppgått till följande belopp, nämligen: för Elsa Maria Holmkvist 1,540 kronor, för Gerda Charlotta Abrahamsson 1,540 kronor, för Lindstedt 770 kronor, för Hanna Emelie Abrahamsson 660 kronor, för Söderström 550 kronor samt för Olsson 550 kronor. Marinförvaltningen, som i enlighet med vad ovan uttalats ansåge pension eller avskedsersättningar böra utverkas hos riksdagen åt ifrågavarande personal, funne förestånderskans pension skäligen böra bestämmas till 900 kronor för år samt tvätterskornas engångsersättningar till respektive 1,400, 1,400, 700, 600, 500 och 500 kronor. Pensionen syntes böra utgå räknat från och med den 1 januari 1929. Såväl denna som ersättningarna torde böra bestridas av allmänna indragningsstaten. Slutligen finge marinförvaltningen erinra om att riksdagen tidigare medgivit engångsersättningar åt avskedad personal. Så hade 1929 års riksdag beviljat dylika ersättningar åt vissa tjänstemän vid sockerkontrollen. Under åberopande av vad sålunda anförts hemställde marinförvaltningen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, *dels* att Matilda Holmkvist finge från och med den 1 januari 1929 räknat under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära årlig pension med 900 kronor, *dels ock* att från allmänna indragningsstaten finge utgå understöd för en gång med följande belopp, nämligen till envar av Elsa Maria Holmkvist och Gerda Charlotta Abrahamsson 1,400 kronor, till Lindstedt 700 kronor, till Hanna Emelie Abrahamsson 600 kronor samt till envar av Söderström och Olsson 500 kronor.

Statskontoret, som den 23 juli 1929 avgivit utlåtande i ärendet, har därvid anført, att marinförvaltningens förevarande framställning icke föranledde annan statskontorets erinran än att, då jämlikt § 5 av kungörelsen den 15 januari 1926 (nr 10) pensionstillägg icke utginge å förtidspension, pension till förra tvättförestånderskan Holmkvist borde, i likhet med den av 1929 års riksdag sömmerskan M. S. Mattsson beviljade pensionen (bankoutskottets utlåtande nr 24 p. 60, riksdagens skrivelse nr 215 p. 49), utgå med 696 kronor årligen.

Av vad förut anförts framgår, att bestämmelserna i kungörelsen den 15 januari 1926 (nr 10) angående förtidspension och avskedsersättning åt vissa övertaliga civila löntagare vid armén och marinen icke äro tillämpliga å här ifrågavarande anställningshavare. De hava därför icke kunnat komma i åtnjutande av någon ersättning, då i samband med försvarsväsendets omorganisation deras anställning vid Karlskrona kustartilleriregementes tvättinrättning upphört till följd av tvättinrättningens nedläggande. I likhet med myndigheterna anser jag billighetsskäl tala för att understöd av statsmedel beviljas denna personal. Jag erinrar om att 1929 års riksdag bifallit Kungl. Maj:ts i proposition nr 104 framlagda förslag om pensioner åt vissa mästare och arbetare, vilka vid Karlskrona kustartilleriregementes förutvarande beklädnadsverkstäder innehaft anställning, likartad med den, varom nu är fråga. Vidkommande pensionsbeloppet åt förra tvättförestånderskan Holmkvist ansluter jag mig till vad statskontoret härutinnan föreslagit, och torde pensionen böra utgå från och med den 1 januari 1929. Emot storleken av de av myndigheterna åt de övriga anställningshavarna vid förenämnda tvättinrättning föreslagna understöden för en gång, vilka synas mig lämpligen böra bestridas från allmänna indragningsstaten, har jag icke funnit skäl till erinran.

På grund av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förra tvättförestånderskan vid Karlskrona kustartilleriregementes numera nedlagda tvättinrättning Matilda Holmkvist, född Thunberg, må från och med den 1 januari 1929 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 696 kronor; samt

att envar av förra arbeterskorna vid samma tvättinrättning Elsa Maria Holmkvist, Gerda Charlotta Abrahamsson, Sigrid Matilda Lindstedt, Hanna Emelie Abrahamsson, född Lindstedt, Maria Söderström, född Åkesson, och Gerda Olsson må från allmänna indragningsstaten uppbära understöd för en gång, att utgå för Holmkvist med 1,400 kronor, för Gerda Charlotta Abrahamsson med 1,400 kronor, för Lindstedt med 700 kronor, för Hanna Emelie Abrahamsson med 600 kronor, för Söderström med 500 kronor och för Olsson med 500 kronor.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

A. Broberg.